

בקט מומחז בחאן הירושלמי

כ"ב
22.3.79

מאת יוסף פריאל

בתיאטרון החאן הירושלמי נש-
למות בימים אלה התורנית האחר-
נות לקראת בכורה חדשה: הפעם
— העלאה דראמטית של הרוכאן
שכתב סמואל בקט עוד בשנת
1946. מרטייה וקאמייה ושאותו
לא התיר לפרסום עד שנת 1970.
סיפור הכעשה, בלשינו של בקט,
הוא. מסע של שני אנשים המ-
צויים בנקודה מסוימת של סוף
חיייהם והמחליטים אחרי שנות
החלשות ארוכות לצאת, לא ברור
לאן, לא ברור לשם מה ולמה.
הדרך נמשכת ימים אחדים והיא
אינה מובילה אותם לשום מקום.
למרות כל התהפוכות הפוקדות אר-
תם, אין הם עוזבים את המקום.
ממנו יצאו ושבו הם מוצאים את
עצמם בסוף המסע. במקום ההתי-
קומות הפיסית, שאינה משגת,
מבהיית הגשניים לעצמם את כל
שמקשר ביניהם ואת המקשר בין
ניהם לחיים ולנעשה סביבם. את
אט הולכים וניתקים הקשרים אחד
לאחד (והדרך מתבטא בהשלכת
הפציהם המשותפים).

תמונה מ"מארסייה וקאמייה"

וקאמייה. וביצורו. מעין מונודרא-
מה של אותו. שלישי. שהיה
אתם כל הזמן, ואשר נמצא אתם
על הבימה במשך כל זמן התצ-
נה ועורך מסע רביתלאות ב, מרתבי
זכרונותיו.

אולם הגשמתו של מתח זה על
הבימה רק מגישה עד כמה שר-
נה דמות המספר הבקטי מוז של
המספר המסורתי. הוא אינו מפיל
את הדמויות וגם אינו, כל יד
דעי. הוא נתון בדיקו כמו שאר
הדמויות. בתוך, כלוב הברזל
של השעות, כדבריו: "יותר מוז
קצר כדי שתיה כדאי להתחיל,
יותר מדי ארוך כדי לא להתחיל
בכל זאת". כמותם הוא מחפש
מפלט כלשהו. מרטייה וקאמייה
משליכה את ייבם על הפציהם.
ההולכים ופוחתים, בעוד שהיא
נאחו במלים. שתלכנה ותמסורנה
בפיהם של המספרים ברומאנים תבי-
אים של בקט.

הרומאן תורגם לעברית — במי
יחד לצורך העלאתו על בימת
אל, החאן הירושלמי — בידי שמר
הא. (מולי) מצרז ועובד להצגה
בידי מיכל גוברין שאף מביימת
אותו. התפאורה עוצבה בידי דר
רון ליכנה התאורה — בידי בן-
ציון מוניץ. בהצגה משתתפים
ששון גבאי (מרטייה), אבינועם
מורחיים (קאמייה), אהרון אל-
מוג (המספר) וכן נטע מלוצי-
קי. שלום קינג, אורי אברהמי
הזני מוגז — בתפקידי משנה
מצויינים.

הכמאית והמעבדת מיכל גוברין
אופרת כי הצגה, "מרטייה וקאמי-
יה" על בימת, החאן" מנסה להד-
גיש את המתח בין שני סגנונות
הכתיבה של סמואל בקט — הפי-
רווה והדראמטי. על הבימה מתרחי-
שות בעת ובעונה אחת שתי הצי-
גות, זו בצד א. זו תלויה בצד.
מסעם רביתלאות של מרטייה

את הרומן, "מרטייה וקאמייה"
כתב בקט בראשית התקופה הצרפ-
תית שלו (לאחר שעזב את איר-
לנד מולדתו ועבר להתגורר במא-
ריס ולכתוב בצרפתית). הבריד
נראפיה של בקט מסיקה כי הרר
מאן הוא הוא סיפור על גלות
מרוצו הדומה במידה רבה לסי-
פור של בקט עצמו. היציאה לדרך
הא כניווקו של בקט מאירלנד
(את הניתוק הוא מסמלת יותר
מכל ברומאן הוא זריקת המעיל
המשותף של הגיבורים למרות
סופת הגשמים). כמו מרטייה וקאמי-
יה, גם בקט עצמו זרק את מעילו
היקטן והבלבוי, שבו הכירו אותו
אנשי דאבלין, וכמיהם יצא לדרך
אל עתיד לא ברור, כשהוא מביט
מדי פעם כמהסת לאחור.